

MINISTERSTWO FINANSÓW

**MAPA DROGOWA PRZYJĘCIA EURO PRZEZ POLSKĘ
MATERIAŁ INFORMACYJNY**

Warszawa, październik 2008 r.

Poniższy dokument ma posłużyć ustaleniu kolejności niezbędnych działań w ramach procesu przygotowań do przyjęcia przez Rzeczpospolitą Polską wspólnej waluty europejskiej oraz określeniu instytucji zaangażowanych w ten proces. Stanowi on swoistą „mapę drogową” do uzyskania przez Polskę pełnego członkostwa w strefie euro, wskazując kalendarz realizacji najważniejszych zadań – zwłaszcza o charakterze technicznym - w kolejnych etapach przygotowań. Ostateczne terminy realizacji poszczególnych zadań będą uzależnione od decyzji podejmowanych w trakcie powyższego procesu.

Zadania oraz harmonogram ich realizacji, przedstawione w poniższym dokumencie, zostały wstępnie skonsultowane z grupą roboczą delegowaną przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

Dzień 1 maja 2004 r. był dla Polski uwieńczeniem długoletniego procesu gospodarczej i politycznej integracji ze strukturami Unii Europejskiej. Data przystąpienia do Unii Europejskiej wyznaczyła równocześnie nowy etap w dążeniach naszego kraju do uzyskania pełnego członkostwa w Unii Gospodarczej i Walutowej, czyli zastąpienia złotego przez wspólną walutę europejską – euro. Wejście do zintegrowanego obszaru walutowego, jakim jest strefa euro, stało się strategicznym celem polskiej polityki gospodarczej ukierunkowanej na osiągnięcie trwałego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego i zmniejszenie różnic w poziomach rozwoju gospodarczego między Polską a pozostałymi członkami Unii.

Przyjęcie euro leży w strategicznym interesie naszego kraju ze względu na korzyści wynikające z udziału w jednolitym obszarze walutowym związane z wyeliminowaniem ryzyka kursu walutowego, redukcją kosztów transakcyjnych i rozwojem handlu zagranicznego. Jednocześnie przyczyni się ono do zwiększenia napływu inwestycji bezpośrednich oraz łatwiejszego dostępu polskich przedsiębiorstw do głębokiego rynku kapitałowego Wspólnoty. Wejście Polski do strefy euro oznaczać będzie również jeszcze pełniejsze włączenie naszego kraju w struktury gospodarcze i decyzyjne Unii Europejskiej.

Intencją Rządu Rzeczypospolitej Polskiej jest, aby w 2011 roku Polska spełniła nominalne kryteria konwergencji. Pozwoli to - po wydaniu przez Komisję Europejską pozytywnej opinii dotyczącej wejścia Polski do strefy euro i uchyleniu derogacji przez Radę ECOFIN - na przyjęcie przez nasz kraj wspólnej waluty europejskiej z dniem 1 stycznia 2012 r. i stanowić będzie ukoronowanie procesu integracji z Unią Gospodarczą i Walutową.

Zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską, aby przyjąć wspólną walutę europejską Polska musi wypełnić kryteria nominalnej konwergencji oraz spełnić inne warunki formalne. Kryteria konwergencji (tzw. kryteria z Maastricht) zostały sformułowane w celu zapewnienia warunków dla stabilnego i nieinflacyjnego wzrostu gospodarczego krajów strefy euro. Spełnienie ich świadczyć będzie o osiągnięciu przez polską gospodarkę dojrzałości niezbędnej do udziału w europejskim obszarze jednawalutowym

Nominalne kryteria konwergencji obejmują kryterium inflacji, kryterium kursu walutowego, kryterium długoterminowej stopy procentowej oraz kryterium sytuacji fiskalnej (szczegółowy opis kryteriów zamieszczono w Załączniku).

Obecnie Polska wypełnia trzy z czterech nominalnych kryteriów konwergencji. Dwunastomiesięczna średnia inflacja HICP - wykorzystywana do oceny stabilności cen - nie przekracza w Polsce wartości referencyjnej. Podobnie średnioroczny

poziom rentowności polskich 10-letnich obligacji skarbowych kształtuje się poniżej wartości określającej poziom referencyjny dla kryterium długoterminowej stopy procentowej. W związku z decyzją Rady ECOFIN o zakończeniu w stosunku do Polski procedury nadmiernego deficytu, od 8 lipca 2008 r. Polska wypełnia również kryterium fiskalne. Nie są natomiast spełnione warunki stawiane przez kryterium stabilności kursu walutowego, ponieważ złoty nie uczestniczy w Europejskim Mechanizmie Kursowym II (ERM II). Polska nie wypełnia również wszystkich wymogów w zakresie zapewnienia zgodności prawa krajowego państw członkowskich objętych derogacją z art. 108 i 109 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC) i Europejskiego Banku Centralnego (EBC).

Realizacja programu konsolidacji fiskalnej zawartego w Aktualizacji Programu Konwergencji z marca 2008 r. i zaimplementowanego w projekcie ustawy budżetowej na 2009 r., jak również fakt zakończenia w stosunku do Polski procedury nadmiernego deficytu pozwolą na trwale wypełnianie fiskalnego kryterium konwergencji w zarysowanej powyżej perspektywie roku 2011. Jednocześnie oczekuje się, że w średnim okresie Polska będzie nadal wypełniała kryteria stabilności cen i długookresowej stopy procentowej. Powinna się również zmniejszać zmienność kursu złotego względem euro, co po włączeniu polskiej waluty do mechanizmu ERM II pozwoli na spełnienie wymogów stawianych przez kursowe kryterium konwergencji. Uczestnictwo w systemie ERM II będzie się wiązało z koniecznością ustalenia poziomu kursu centralnego złotego do euro oraz szerokości pasma dopuszczalnych odchyłeń kursu rynkowego od kursu centralnego.

Wypełnieniu monetarnych kryteriów konwergencji będą sprzyjały zapowiedziane przez Radę Polityki Pieniężnej w „Założeniach polityki pieniężnej na rok 2009” dostosowania strategii polityki pieniężnej, które nastąpią w przypadku podjęcia wiążącej decyzji dotyczącej daty planowanego przystąpienia Polski do strefy euro oraz związanego z tym wejścia do ERM II.

Przyjęcie przez Polskę euro będzie wiązało się z koniecznością wprowadzenia szeregu zmian w prawie krajowym służących z jednej strony zapewnieniu zgodności regulacji krajowych z postanowieniami Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz Statutem ESBC i EBC (prawne kryterium konwergencji), a drugiej stworzeniu ram prawnych dla procesu wymiany złotego na euro.

Poza zmianami prawnymi zastąpienie złotego przez wspólną walutę europejską będzie wymagało szeregu przygotowań o charakterze technicznym i organizacyjnym dotyczących m. in. wymiany pieniądza gotówkowego, konwersji systemów finansowych i administracyjnych oraz monitorowania procesu przeliczania cen. Istotnym

elementem procesu przygotowań będzie również opracowanie oraz przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej wprowadzenia euro ze szczególnym uwzględnieniem tzw. grup wrażliwych, które mogą mieć trudności z adaptacją do nowego środka płatniczego. Niezbędne działania w powyższych obszarach zostaną uszczegółowione w Narodowym Planie Wprowadzenia Euro opracowanym wspólnie przez Rząd i Narodowy Bank Polski przy udziale partnerów społecznych. Doświadczenia innych krajów wskazują, że plan ten może wymagać modyfikacji wraz z postępem prac w kolejnych etapach procesu przygotowań Polski do wprowadzenia euro.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania, przyjęte założenie o wprowadzeniu euro do obiegu przy wykorzystaniu scenariusza „big bang” oraz dotychczasową praktykę, proces przygotowań do przyjęcia przez Polskę euro został podzielony na cztery zasadnicze etapy:

- etap I – przed włączeniem złotego do ERM II;
- etap II – od momentu włączenia złotego do ERM II do decyzji Rady ECOFIN o uchyleniu derogacji;
- etap III – od decyzji Rady ECOFIN o uchyleniu derogacji do momentu przystąpienia do strefy euro;
- etap IV – wprowadzenie euro do obiegu i wycofanie z obiegu złotego.

Najważniejsze działania w ramach powyższych etapów i harmonogram ich realizacji przedstawiono w poniższych tabelach.

Etap I – przed włączeniem złotego do ERM II

październik–grudzień 2008	Prace przygotowawcze MF i NBP do negocjacji dot. włączenia złotego do ERM II
listopad 2008	powołanie Pełnomocnika Rządu ds. koordynacji przygotowań do wprowadzenia euro, a także międzyinstytucjonalnych grup roboczych
listopad–grudzień 2008	Prace analityczne grup roboczych: aspekty makroekonomiczne, legislacyjne (w tym kwestia zmiany Konstytucji RP), techniczne, proceduralne, komunikacji społecznej itp.
listopad 2008	aktualizacja polskiego Programu Konwergencji
grudzień 2008	publikacja Raportu NBP nt. pełnego uczestnictwa Polski w UGW
I kwartał 2009	opracowanie Narodowego Planu Wprowadzenia Euro (na podstawie prac analitycznych grup roboczych) i powołanie Narodowego Komitetu Koordynacyjnego ds. Euro
I kwartał 2009	rozpoczęcie procedury zmiany Konstytucji RP ¹

¹ Zmiana Konstytucji RP na tym etapie nie jest formalnym warunkiem przystąpienia do ERM II, ale jest konieczna ze względu na minimalizację ryzyka niewypelnienia kryterium stabilności kursowej.

koniec I kwartału 2009	podpisanie Porozumienia o Partnerstwie z Komisją Europejską
I połowa 2009	negocjacje MF i NBP z instytucjami UE w sprawie włączenia złotego do ERM II ²

Etap II – od momentu włączenia złotego do ERM II do decyzji Rady ECOFIN o uchyleniu derogacji

I połowa 2009	włączenie złotego do mechanizmu kursowego ERM II
I połowa 2009	wybór scenariusza sposobu wprowadzenia euro do obiegu
I połowa 2009	rozpoczęcie kampanii informacyjnej nt. euro (prowadzonej ze wsparciem Komisji Europejskiej i EBC)
II połowa 2009	podjęcie decyzji w sprawie wzoru polskiej strony narodowej monet euro
II połowa 2010	przygotowanie projektów aktów prawnych dot. wprowadzenia euro (w tym tzw. ustawy ramowej – <i>umbrella law</i>)
IV kwartał 2010	porozumienie z sektorem detalicznym i bankowym o niewykorzystywaniu wprowadzenia euro do nieuczciwych praktyk cenowych (tzw. kodeks etyczny)
grudzień 2010	aktualizacja Narodowego Planu Wprowadzenia Euro
grudzień 2010 / styczeń 2011	wystąpienie Polski do Komisji Europejskiej i EBC z wnioskiem o przygotowanie raportów o konwergencji poza regularnym terminem jego publikacji
marzec 2011	notyfikacja fiskalna
maj 2011	raporty o konwergencji opracowane przez Komisję Europejską i EBC
maj-czerwiec 2011	procedury oceny Polski w różnych instytucjach UE
połowa 2011	decyzja Rady ECOFIN o uchyleniu derogacji wobec Polski
połowa 2011	decyzja Rady ECOFIN w sprawie ustalenia nieodwołalnego kursu wymiany pomiędzy złotym a euro (<i>irrevocable conversion rate</i>)

Etap III – po decyzji Rady ECOFIN o uchyleniu derogacji do momentu przystąpienia do strefy euro

do końca 2011	produkcja monet euro z polską stroną narodową
niezwłocznie po ustaleniu kursu wymiany EUR/PLN	rozpoczęcie obowiązkowego okresu podwójnego podawania cen w złotych i euro (<i>dual display of prices</i>) oraz monitorowania praktyk cenowych w sektorze detalicznym, bankowym itd.
III kwartał 2011	aktualizacja Narodowego Planu Wprowadzenia Euro

² Decyzję o przyjęciu waluty danego kraju do mechanizmu ERM II podejmują ministrowie finansów krajów strefy euro, EBC oraz ministrowie finansów i prezesi banków centralnych krajów uczestników mechanizmu ERM II. Przy tym samo podjęcie decyzji (w formacie Komitetu ERM II lub Posiedzenia w/s ERM II) jest poprzedzone konsultacjami, w których główną rolę odgrywa Komisja Europejska oraz EBC. Ze strony Polski w procedurze negocjacji dot. przystąpienia do ERM II biorą udział przedstawiciele MF i NBP.

wrzesień-grudzień 2011	wcześniejsze zaopatrzenie banków w banknoty i monety euro (tzw. zaopatrzenie pierwotne – <i>frontloading</i>)
wrzesień-grudzień 2011	wcześniejsze zaopatrzenie sektora detalicznego w banknoty i monety euro (tzw. zaopatrzenie wtórne – <i>sub-frontloading</i>)
grudzień 2011	sprzedaż tzw. zestawów początkowych (<i>starter kits</i>) małym przedsiębiorstwom i minipakietów (<i>minikits</i>) obywatelom RP
grudzień 2011	przygotowanie bankomatów i terminali płatniczych do przestawienia na euro
IV kwartał 2011	ostatni etap przestawiania na euro systemów informatycznych, księgowych itd.
IV kwartał 2011	bardzo intensywna kampania informacyjna w mediach nt. praktycznych aspektów wymiany złotego na euro

Etap IV – wprowadzenie euro do obiegu i wycofanie z obiegu złotego

1 stycznia 2012	przystąpienie Polski do strefy euro
1 stycznia 2012	wprowadzenie banknotów i monet euro do obiegu
do ustalenia	okres podwójnego obiegu złotego i euro (<i>dual circulation period</i>)
po okresie podwójnego obiegu	utrata statusu prawnego środka płatniczego przez złotego (jedynym prawnym środkiem płatniczym w Polsce jest euro)
I kwartał 2012	bardzo intensywna kampania informacyjna w mediach nt. praktycznych aspektów wymiany złotego na euro
do ustalenia	bezpłatna wymiana banknotów i monet PLN na euro w bankach
6 miesięcy od wprowadzenia euro	obowiązkowy okres podwójnego podawania cen w złotych i euro
od 6 do 12 miesięcy od wprowadzenia euro - do ustalenia	zalecany (nieobowiązkowy) okres podwójnego podawania cen w złotych i euro
do ustalenia	okres bezpłatnej wymiany monet PLN na euro (w NBP)
do ustalenia	okres bezpłatnej wymiany banknotów PLN na euro (w NBP)

Kluczowe dla realizacji powyższego harmonogramu będzie podjęcie decyzji w zakresie:

- zmiany Konstytucji RP, która na etapie wejścia do ERM II nie jest warunkiem formalnym, ale jest konieczna ze względu na minimalizację ryzyka niewypełnienia kryterium stabilności kursowej;
- wyboru scenariusza sposobu wprowadzenia monet i banknotów do obiegu, od którego będzie zależał, w szczególności, ostateczny kształt etapu III i IV.

Załącznik

KRYTERIA KONWERCENCJI - OPIS

Zgodnie z art. 104 i 121 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), Protokołem w sprawie kryteriów konwergencji do art. 121 TWE oraz Protokołem w sprawie procedury nadmiernego deficytu, dokonywana przez Komisję Europejską (KE) i Europejski Bank Centralny (EBC) ocena osiągnięcia przez kraj członkowski wysokiego stopnia nominalnej konwergencji następuje na podstawie wypełnienia kryteriów dotyczących: stabilności poziomu cen, stabilności kursu walutowego, poziomu długoterminowej stopy procentowej oraz sytuacji fiskalnej. Dodatkowo sprawdzana jest zgodność prawa krajowego z prawem wspólnotowym.

Kryterium inflacji przewiduje, że średnia 12-miesięczna rocznych stóp inflacji w danym kraju nie może przekraczać o więcej niż 1,5 punktu procentowego średniej 12-miesięcznej rocznych stóp inflacji z trzech krajów członkowskich o najbardziej stabilnych cenach. Przy ocenie spełnienia kryterium inflacyjnego wykorzystuje się średnią roczną stopę inflacji liczoną z wykorzystaniem zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP).

Kryterium kursu walutowego stanowi, że przez okres co najmniej 2 lat (przed dokonaniem oceny gotowości kraju do członkostwa w strefie euro) wahania kursu waluty krajowej do euro muszą mieścić się w normalnym przedziale wahań wokół kursu centralnego. Kurs waluty krajowej nie może, w okresie tych 2 lat, podlegać silnym napięciom, a także nie może być - na własny wniosek kraju - dewaluowany w stosunku do waluty innego Państwa Członkowskiego. W uchwale Rady Europejskiej z 16 czerwca 1997 r. o ustanowieniu Europejskiego Mechanizmu Kursowego (ERM II) w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej podkreślono, że oczekuje się, iż kraje członkowskie objęte derogacją przyłączą się do mechanizmu kursowego. Wypełnienie kryterium kursowego będzie zatem wiązało się z koniecznością włączenia złotego do ERM II.

Przy ocenie stabilności kursu walutowego dokonywana jest analiza, czy w okresie referencyjnym występowały silne napięcia na rynku waluty krajowej, o których mogą świadczyć takie czynniki jak: długość i zmienność odchyień kursu rynkowego od parytetu oraz sposób odpowiedzi na nie polityki gospodarczej kraju, ze szczególnym uwzględnieniem interwencji na rynku walutowym i/lub zmian krótkoterminowych stóp procentowych.

Kryterium długoterminowej stopy procentowej stanowi, że w okresie jednego roku poprzedzającego moment dokonywania oceny wypełnienia kryterium średnia długoterminowa stopa procentowa nie może być wyższa o więcej niż 2 punkty procentowe od średniej z analogicznych stóp procentowych w trzech krajach Unii Europejskiej o najbardziej stabilnych cenach. Zgodnie z zapisami TWE, oceny konwergencji długookresowej nominalnej stopy procentowej dokonuje się w oparciu o rentowność długoterminowych obligacji skarbowych lub porównywalnych papierów wartościowych, o zbliżonym do dziesięcioletniego terminie wykupu, dla których rynek jest wystarczająco płynny.

Kryterium sytuacji fiskalnej stanowi, że kraj członkowski w momencie dokonywania oceny nie może być objęty procedurą nadmiernego deficytu w rozumieniu art. 104 TWE. Analiza sytuacji fiskalnej w danym kraju przeprowadzana jest pod kątem sprawdzenia, czy:

- faktyczny lub planowany deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB przekracza wartość referencyjną. Jeśli tak, to czy: 1) relacja ta spadała w sposób znaczący i trwały oraz zbliżyła się do wartości referencyjnej, albo 2) przekroczenie wartości referencyjnej ma charakter wyjątkowy i chwilowy, a relacja ta pozostaje bliska wartości referencyjnej;
- relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB przekracza wartość referencyjną. Jeśli tak, to czy relacja ta maleje odpowiednio szybko i zbliża się do wartości referencyjnej w satysfakcjonującym tempie.

Protokół w sprawie procedury nadmiernego deficytu określa maksymalny dopuszczalny poziom deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych, liczony zgodnie z zasadami Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych 1995. Dla deficytu wartość referencyjna została ustalona w wysokości 3% PKB, dla długu natomiast na poziomie 60% PKB danego kraju.

Należy zauważyć, że EBC i Komisja Europejska oceniając wypełnianie przez kraj członkowski ww. kryteriów zbieżności uwzględniają nie tylko bieżący poziom analizowanych wskaźników, ale również trwałość osiągniętego poziomu konwergencji. Podkreślane jest także, że kryteria konwergencji stanowią spójną całość i wszystkie muszą być wypełnione, a żadne z nich nie jest traktowane jako nadrzędne. W procesie interpretacji i stosowania zapisów traktatowych dot. kryteriów konwergencji duża waga przywiązywana jest również do stosowania zasady równego traktowania krajów już należących do strefy euro oraz krajów aspirujących do uczestnictwa w obszarze wspólnej waluty.

Kryterium zgodności prawa dotyczy zgodności ustawodawstwa krajowego z zapisami Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i EBC, w szczególności w zakresie:

- niezależności instytucjonalnej, finansowej i personalnej banku centralnego (art. 108 TWE);
- spójności celów banku centralnego z celami sformułowanymi w art. 105(1) TWE i art. 2 statutu ESBC i EBC;
- zgodności prawa krajowego, w tym regulacji dotyczących banku centralnego z TWE i statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych (art. 109 TWE).